

(א) לעיל נד: מיר לה: עירובין סג: (ב) ב"מ מז: שמועת מג:, (ג) לעיל מז: לקמן קו: (ד) ויקרא כג:, (ה) [שמות כג], (ו) ע"ך לעיל:, (ז) [לקמן סט:], (ח) וועיין מוספות בכורות יא: ד"ה ונוכח, (ט) ס"א ל"ג, (י) עיין ב"רמ"ט עיין רש"א,

גליון הש"ם

תום' ד"ה דבר וכו' לאפוקי חצי רימון. ע"י שנת דף ג' ע"ב מוס' ד"ה אמה: בא"ד. הרב' לקמן לאתווי דבר שאינו מסויים. עיין בהרש"ש פ"ק דקדושין סי' ב':

מוסף רש"י

פרי מפר'. ולד מולד, יין מענבים ושכר מתמרים, למעוטי כמהין ופטירות ומים ומלח דליתו פרי מפר' (רע"ז נד:) עגל טלד מלחמו וכן שה, וענבים מחלנינים שורשעין המרננים (שורבין כז:). וגדולי קרקע. שטלן מיוזין וגדילין מן הקרקע (שם) למעוטי דגים שאין נקחין כסף מעשר (רע"ז נד:). דכתיב כי יתן איש אל רעהו. כסף או כלים לשמור וגו', פרשת שומר חנם היא, דמינא בהשאל' (ב"מ דז.) פרשה ראשונה בשומר חנם ושניה בשומר שכר ושלישית בשאל', וגני שומר חנם איז לו עלוי אלא שנוטה דכתיב ונקרב בעל הבית אל האללים אם לא שלח ידו (שבתוב מג:),

דהא כל חד וחד כלל ופרט באנפיה נפשיה דרשינן ליה. כלומר היכא דאיכא פרטי יתירי כל חד וחד מרבי כעין ידיה ולא דרשינן כולוהו בהדי הדדי ליהוי כעין הפרט דשלמה לרבות בעלי חיים שאין נבילתן מטמאה כדאמר לקמן [סד:] כדמי דצי חזקיה שדי שור צין המנא לתמנא כו' שדי חמור צין המנא לתמנא אלמא כל חד וחד באפי נפשיה מדריש: א"ב. דכעין הפרט בכל דדדין הוא דמיימי לא נכתוב אלא חד מהני פרטי דבעלי חיים ומתרבי כעין הפרט כל שנכלמו מטמאה ומדכתב פרטי יתירי תנס ענין לרבות שאר בעלי חיים: **קדוש צבבורה**. כעין שור ושה הוא דמתרבי מכעין הפרט דחמור דדמי ליה בתלת דדדין בעלי חיים וצבכורה ונכלמו מטמאה אבל צבי ואיל דלא דמי ליה אלא בתרמי לא להכי כתב שור דאם אינו ענין לו תנהו ענין לשאינו קדוש צבכורה דדמי מיהת בתרמי לפרטא צ"ח ונכלמו מטמאה ולעולם עופות לא: ה"ג א"ב **לכסוב רחמנא שור וחמור שה למה לי לאווי עופות: ואימא טהורין**. דדמי לפרטא קלת דש טומאה צנכלתם קלת לטמא צבית הבליעה: **אכל עופות טמאים לא**. דלית בהו טומאה כדאימא בחולין (ד' ק:) יכול תהא נבלת עוף טמא מטמא בגדים אבית הבליעה ת"ל^ו נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה זה מי שאיסורו משום כל תאכל נבילה וטרפה יאל זה שאין איסורו משום כל תאכל נבילה וטרפה אלא משום כל תאכל טמא: **פרי מפרי**. ולד מולד וגפן ממחרץ למעוטי מים ומלח וכמיהיין ופטירות: **גידולי קרקע**. למעוטי דגים: **מדי כסבי**. בראש הפרשה כלל ופרט כי יתן איש ודרשינן ליה בפרק הזהב [ב"מ מז:] לענין שבעת שומרין למימר דאין נשבעין אלא על כעין הפרט שמתלטל וגופו ממוזן: **ואי ס"ד האי על כל דבר פשע**. דאחא לענין כפל למידרשה בכלל ופרט אחא ולא מתרבי לכפל אלא כעין הפרט לכתציניהו להני פרטי בקרא קמא ולדרוש כל חד

באפי נפשיה כדקאמרת דהא בקרא קמא נמי כפילא כתיב אלא ש"מ האי כללא דקרא בתרא ריבויא הוא ולענין כפל [נאך] דרשינן כלל ופרט וקרא קמא דכתיב ציה כלל ופרט לענין שבעה הוא דאחא כדכתיב בתריה^ו ונקרב בעל הבית וגו': **שלמה**. יש לה סימנים כדאמרין באלו מציאות (ב"מ דף סז.) מה שלמה מיוחדת שיש לה סימנים כו': **למעוטי דבר שאינו מסויים**. שאין לצעלים סימן צו שפטור מכפל: באבירה

פרטי התם והיכי הוה מצי למכתציניהו א"כ הייתי ממעט עופות טמאים משבועה אלא ע"כ אם ממעט מכפל ג"כ משבועה ממעטם ועוד אי הוה כתיב להו התם לא הוה דרשינן להו גבי כפל אלא גבי שבעה אלא פשיטא לן דהני קראי קיימי אכפל ושבעה וי"ל כסף או כלים אינטריך^ו לכדררשינן בשבעות מה כלים שנים כו' והא דדרשינן ליה צפ' הזהב (שם) לכללי ופרטי וכללי אילו לא נאמר קאמר כלומר אילו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דורשינן מיעוט קרקעות ועצדים ושטרות מקרא דכי יתן אכל השמא דכתיב על כל דבר פשע אייתר ליה כסף או כלים למה כלים שנים ולפי מה שפירשתי דכפל ושבעה הכל אחד כי היכי דדרשינן לענין שבעה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטינן דבר שאינו מסויים הו^ו צין לענין שבעה צין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול בדבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (לעיל) **אָלָא כֹּף רִיבּוּיָא**. אע"ג דצבריייתא דריש להו כלל ופרט וכלל לאו משום דדריש לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המתלטל וגופו ממוזן ולפי שדרשה זו שגורה בגמרא נקט בענין זה: **חֹדֶר לְמַעוֹטֵי קִרְקָעוֹת**. שטרות הוה ליה למעוטי צרישא דדמי טפי למעוטי כדמוכת לקמן צפ' בתרא (ד' קק:) דלמאן דדריש ריבויי ומיעוטי לא הוה ממעט אלא שטרות: **וְחֹדֶר לְמַעוֹטֵי עֵבְרִים**. אע"ג דלעיל ילפינן עבדים מדאחקוש לקרקעות הכא כיון דכתיב כל ריבויא צעי לכל חד מיעוט באפי נפשיה:

דְּבַר שְׂאִינוּ מְסוּיִים. פירש הקונטרס דבר שאין לצעלים סימן צו וקשה מה לי יש צו סימן מה לי אין צו סימן ומפרש ריב"א כגון ההיא דתנן בשבעות הדיינין (שבעות ד' מז: ושם ד"ה על) אין נשבעין אלא על דבר שצמדה וצמחשקל ושצמנין לאפוקי צית מלא מסרתי לך וכים מלא והלה אומר מה שהנחת אחא נוטל אכל זה אומר עד החלון וזה אומר עד היוז חייב ומנא ליה הא סברא אי לא משום דדרשינן משלמה ועוד היינו יכולין לפרש דבר המסויים כי ההיא דפרק הזהב (ב"מ ד' מז.) מה נעל דבר מסויים כו' *לאפוקי חצי רימון וחצי אגוז דלא וכן אמרינן לקמן (דף סד:) גבי דרשה דהמנא תמנא דאמר שדי חמור צין המנא תמנא למעוטי דבר שאינו מסויים היינו חצי רימון וחצי אגוז דממעט להו מכפל ודבר שצמדה ושצמחשקל ושצמנין דמלכרי גבי חיוצ שבעה חיפוק ליה ממשמעות דכי הוא זה ויש ספרים *דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים ואין נראה דמאיכא הוה ס"ד למעוטי דאינטריך קרא לאתויי דאף על גב דממעטינן ליה לענין טוען טענת גנב מכפל בגנב עמזו מהיכא אחי אלא למעוטי גרם ואף על פי שנתמעט מגנב עמזו צפסוק הראשון אין למעט בכך צפסוק האחרון עד שימעט הכתוב צהדיא דהא קרקעות עצדים ושטרות אינטריך למעוטי ולא ילפינן מהדדי: והעדים

מרובה פרק שביעי בבא קמא

סג.

וְרַעְיוֹהוּ אָמַר רַחֲמֵנָא. ולא הקדש חימה לר"י ומאי אינטריך רעהו למעוטי הקדש מכפל צטוען טענת גנב הא ליכא שבעה צהקדש ולמסקנא דנפיק כפל ושבעה מחד קרא א"ש וא"ת דלקמן נפקא לן בפרקין (ד' עו.) למעט הקדש מוגנב מצית האיש ולא מצית הקדש וי"ל

דהתם נמי לא מאיש קדריש דגבי הקדש נמי שיץ לשון איש ולא משום דכתיב (שמות טו) ה' איש מלחמה אלא משום דנכל דצר שהוא לשון זכר שיץ לשון איש ואשה על לשון נקבה כגון אשה אל אחותה צקרקס (שם כו) אלא התם ה"פ מצית איש דשיץ ציה רעהו כדכתיב ולא מצית הקדש ואגב דגבי גנב *אינטריך למנקט האי לישנא למידרש ולא מצית האגב נקט ליה נמי לענין הקדש^א: **דְּהָא כֹּף חֵד וְחֵד דְּרִישִׁין כֹּף וּפְרָט בְּאִפִּי נַפְשִׁיהּ**. וא"ת והא לקמן גבי ונתת הכסף בבל דרשינן כולוהו פרטי צאחת ובפרק קמא דקדושין (ד' יו.) וסם) גבי הענקה וי"ל כיון דכתיב על אכל פרטא כדכתיב על שור על חמור על שה על שלמה ש"מ למידרש כל חד וחד פרטא באפי נפשיה אי נמי ע"כ אית לן למידרש כל חד פרטא באפי נפשיה ולמעט עופות דאי לאו הכי לשחוק מכולוהו פרטי ולכתוב שלמה לחודיה ומו לא דמשלמה אחי כל מיני צין בעלי חיים צין אינס צ"ח מכלל ופרט וכלל דמשום דהוו צ"ח לא גריעי והשתא דתחילה כשהקשה ואימא מה הפרט מפורש דבר שנכלמו מטמאה כו' הו"מ למפדך קושיא אחרימי לפי מה שסובר דאמרין מה הפרט מפורש דבר המתלטל וגופו ממוזן לא לכתוב אלא שלמה לחודיה ולשחוק מכל שאר פרטי אלא הא עדיפא ליה למיפדך שמקשה דאפי' מה שאמר אין אחת: **דְּלָא מַטְמֵא נִבְלָתוֹ**. כדממעט להו צתורת נבחים. וצוצמים צפ' חטאת [העוף] (ד' סט:):

לְמַה י'. למהדר למכתב כללא אחרינא אלא לאו ש"מ כל ריבויא הוא לפי מאי דמסיק השמא

(כל ריבויא הוא השמא) נפיק מקרא דהכא כפל ושבעה וא"ת ל"ל דכתב רחמנא כל הני פרטי לא לכתוב אלא כסף ומינה שמעינן דבר המתלטל וגופו ממוזן מכלל ופרט וכלל וכי מימא שלא הייתי דורשו לכלל ופרט משום דאינטריך כדררשינן בשבעות (דף נט: ושם ד"ה מה) מה כלים שנים והא ע"כ כלל ופרט דרשינן ליה בזהב (ב"מ דף מז: ושם ד"ה כי) לענין שבעה דאין נשבעין על הקרקעות ועל עבדים ושטרות וכפל ושבעה הכל אחד מדקאמר לכתציניהו להנך פרטי והיכי הוה מצי למכתציניהו א"כ הייתי ממעט עופות טמאים משבועה אלא ע"כ אם ממעט מכפל ג"כ משבועה ממעטם ועוד אי הוה כתיב להו התם לא הוה דרשינן להו גבי כפל אלא גבי שבעה אלא פשיטא לן דהני קראי קיימי אכפל ושבעה וי"ל כסף או כלים אינטריך^ו לכדררשינן בשבעות מה כלים שנים כו' והא דדרשינן ליה צפ' הזהב (שם) לכללי ופרטי וכללי אילו לא נאמר קאמר כלומר אילו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דורשינן מיעוט קרקעות ועצדים ושטרות מקרא דכי יתן אכל השמא דכתיב על כל דבר פשע אייתר ליה כסף או כלים למה כלים שנים ולפי מה שפירשתי דכפל ושבעה הכל אחד כי היכי דדרשינן לענין שבעה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטינן דבר שאינו מסויים הו^ו צין לענין שבעה צין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול בדבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (לעיל) **אָלָא כֹּף רִיבּוּיָא**. אע"ג דצבריייתא דריש להו כלל ופרט וכלל לאו משום דדריש לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המתלטל וגופו ממוזן ולפי שדרשה זו שגורה בגמרא נקט בענין זה: **חֹדֶר לְמַעוֹטֵי קִרְקָעוֹת**. שטרות הוה ליה למעוטי צרישא דדמי טפי למעוטי כדמוכת לקמן צפ' בתרא (ד' קק:) דלמאן דדריש ריבויי ומיעוטי לא הוה ממעט אלא שטרות: **וְחֹדֶר לְמַעוֹטֵי עֵבְרִים**. אע"ג דלעיל ילפינן עבדים מדאחקוש לקרקעות הכא כיון דכתיב כל ריבויא צעי לכל חד מיעוט באפי נפשיה:

דְּבַר שְׂאִינוּ מְסוּיִים. פירש הקונטרס דבר שאין לצעלים סימן צו וקשה מה לי יש צו סימן מה לי אין צו סימן ומפרש ריב"א כגון ההיא דתנן בשבעות הדיינין (שבעות ד' מז: ושם ד"ה על) אין נשבעין אלא על דבר שצמדה וצמחשקל ושצמנין לאפוקי צית מלא מסרתי לך וכים מלא והלה אומר מה שהנחת אחא נוטל אכל זה אומר עד החלון וזה אומר עד היוז חייב ומנא ליה הא סברא אי לא משום דדרשינן משלמה ועוד היינו יכולין לפרש דבר המסויים כי ההיא דפרק הזהב (ב"מ ד' מז.) מה נעל דבר מסויים כו' *לאפוקי חצי רימון וחצי אגוז דלא וכן אמרינן לקמן (דף סד:) גבי דרשה דהמנא תמנא דאמר שדי חמור צין המנא תמנא למעוטי דבר שאינו מסויים היינו חצי רימון וחצי אגוז דממעט להו מכפל ודבר שצמדה ושצמחשקל ושצמנין דמלכרי גבי חיוצ שבעה חיפוק ליה ממשמעות דכי הוא זה ויש ספרים *דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים ואין נראה דמאיכא הוה ס"ד למעוטי דאינטריך קרא לאתויי דאף על גב דממעטינן ליה לענין טוען טענת גנב מכפל בגנב עמזו מהיכא אחי אלא למעוטי גרם ואף על פי שנתמעט מגנב עמזו צפסוק הראשון אין למעט בכך צפסוק האחרון עד שימעט הכתוב צהדיא דהא קרקעות עצדים ושטרות אינטריך למעוטי ולא ילפינן מהדדי: והעדים

- ↑ וְתַחֲתָהּ הִכְסֹף בְּכָל אֲשֶׁר תֵּאָמַר וּבִשְׂכָר בְּקָרָא וּבִצְאָן וּבִיּוֹן וּבִשְׂכָר וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נַפְשְׁךָ וְאִבְלָתָ שָׂם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְחָתָ אֶתְּהָ וּבִיתְךָ: דברים יד כו
- ↑ כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגבב מבית קזאיש אם יקוצא הנגב וישלם שנים: שמות כב ו

רבינו חננאל

ושקלינן וטרינן, ומרבינן עופות טהורות דאית בהו טומאה ... טמאה בבית הבליעה, משום דהא קרא (יותב) יתמא' אלא עופות טמאין דלית לנבילתן טמא..., מנין שוה הדין נוהג בהן. ופריקנן, כלל הוא שדינן אותו בכלל ופרט, אבל כגון על כל דבר פ'נשע ריבויא הוא, ואפילו עופות טמאין, ואקשינן, וכל היכא דכת' כל ריבויא הוא, והא גבי מעשר [דכת' כל דוד] שינן ליה בכלל ופרט, ודבריים פשוטין הן. שְׁלֵקָה למעוטי דבר שאינו מסויים בטע' [...].